

Myndigheten för yrkeshögskolan

Rapport om inledande tillsyn

av konst- och kulturutbildningar 2015

Innehåll

1	Konst- och kulturutbildningar	2
2	Inledande tillsyn	2
3	Urval.....	2
4	Förberedande insatser.....	3
5	Tillsynsresultat	3
5.1	Kursplaner.....	3
5.2	Tillträde till utbildningarna	4
5.3	Styrelsens eller ledningsgruppen uppdrag.....	4
5.4	Undervisning	4
5.5	Studeraavgifter	4
5.6	Betyg eller intyg.....	5
5.7	Tillsynsområden utan brister.....	5
6	Vad tycker utbildningsanordnarna om inledande tillsyn?	5
7	Myndighetens reflektioner på synpunkterna	6
7.1	Föreskriften om kursplaner i ett sent skede	6
7.2	Hellre besök än telefonkontakt.....	6
7.3	Tillsyn i ett tidigt skede	6
7.4	Administrativt fokus vid granskning	6
7.5	Regelverket hämmar utbildningarna	7
7.6	Tidskrävande myndighetskontakter	7
7.7	Varför kritik trots åtgärd?	7
7.8	Byråkratiskt språk	7
8	Myndighetens övergripande reflektioner	7
8.1	Färre brister än väntat	7
8.2	Väl förberedda utbildningsanordnare.....	8
8.3	God regelefterlevnad	8
8.4	Täckningsgrad	8

Myndigheten för yrkeshögskolan har granskat 45 konst- och kulturutbildningar under hösten 2015. I denna rapport presenteras:

- resultaten från tillsynerna,
- en sammanställning av en enkät om vad utbildningsanordnarna tyckte om tillsynerna och
- reflektioner från myndigheten.

1 Konst- och kulturutbildningar

Efter halvårsskiftet 2015 startade de nya konst- och kulturutbildningarna (KK-utbildningar) enligt förordningen (2013:871) om statligt stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar (KKVF). Utbildningarna var tidigare kompletterande utbildningar enligt förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar.

Konst- och kulturutbildningarna ska:

- förbereda för högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina,
- medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området, eller
- ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet.

Utbildningarna ska bedrivas på en eftergymnasial nivå.

2 Inledande tillsyn

Enligt myndighetens tillsynsstrategi är tillsynsverksamhetens syfte att kontrollera utbildningsanordnarnas regelefterlevnad i ett så tidigt skede som möjligt. Detta görs genom en så kallad inledande tillsyn på nya utbildningar. Den inledande tillsynen fokuserar på att säkerställa att både organisation och infrastruktur är på plats för varje granskad utbildning. Den omfattar inte områden som lärarkompetens och kvalitetssäkring då dessa lämpligen granskas i ett senare skede i en utbildning. Dessa områden omfattas istället av en så kallad regelbunden tillsyn som sker på utbildningar som varit igång ett tag.

3 Urval

Totalt har 120 kompletterande utbildningar blivit konst- och kulturutbildningar. Av dessa hade 116 utbildningar en planerad start under 2015. Utifrån en behovsanalys valde myndigheten ut vilka som skulle vara föremål för inledande tillsyn under hösten 2015. Då KKVF är en ny förordning var det lämpligt att minst en utbildning hos varje utbildningsanordnare skulle granskas. Det vidare urvalet styrdes till viss del av vilka kompletterande utbildningar som tidigare fått tillsyn och resultaten av dessa granskningar.

46 utbildningar hos 42 anordnare togs ut i urvalet. En av dessa utbildningar startade inte och således genomfördes 45 granskningar.

4 Förberedande insatser

Den 4 juni 2015 genomförde myndigheten en informationsdag för utbildningsanordnarna. De fick då bland annat information om hur en tillsyn går till och vad de bör uppmärksamma för att möta kraven i regelverket.

Den 8 juni 2015 kom myndighetens föreskrift om kursplaner i konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar, MYHFS 2015:5. Föreskriften bifogades med det brev om förestående tillsyn som skickades till utbildningsanordnarna i slutet av juni 2015.

I utskicket fanns även information om vilka områden som myndigheten utifrån tidigare tillsyner tyckte det var viktigt att uppmärksamma utbildningsanordnarna på inför utbildningsstarterna. Till exempel om styrelsens eller ledningsgruppens uppgifter och dokumentation av behörighetsprövning och urval.

I oktober 2015 publicerades en exempelkursplan med anvisningar på myh.se.

5 Tillsynsresultat

Myndigheten fann brister som resulterade i beslut med kritik i 34 av de 45 genomförda granskningarna. 11 granskningar avslutades med beslut utan kritik.

Utbildningsplanen är ett grundläggande styrdokument för varje utbildning. Här har utbildningsanordnaren angett ett antal centrala saker om utbildningens genomförande, till exempel:

- de kurser som ingår i utbildningen,
- antalet timmar lärar- eller handledarledd undervisning,
- särskilda förkunskapskrav och
- grunder och metoder för urval bland behöriga sökande.

Ifall en anordnare inte följt vad de angett i utbildningsplanen för en utbildning kan detta vara en brist som leder till kritik i besluten efter tillsyn. I övrigt ska utbildningarna genomföras i enlighet med KKVf, myndighetens föreskrifter, uppgifterna i ansökan om statligt stöd samt myndighetens beslut.

5.1 Kursplaner

Brister i utformningen av kursplanerna förekom i 32 granskade utbildningar och var därmed med god marginal den vanligast förekommande avvikelsen. I vissa ärenden var bristerna av enklare karaktär, till exempel att det saknades uppgifter om kursernas omfattning i veckor eller den lärar- eller handledarledda verksamheten i timmar. I andra ärenden var bristerna mer komplexa och gällde former för kunskapskontroll eller principer för betygssättning eller båda.

Det ska vara tydligt för en studerande hur kunskapskontrollen sker i en kurs. Det har förekommit att det saknats uppgifter om detta eller att de former som angivits inte varit tillräckligt konkreta.

De principer för betygssättning som gäller för en kurs ska tydligt relatera till hur väl en studerande uppfyller de kunskapsmål som anges i kursplanen. Denna princip har inte alltid speglats i kursplanerna. Exempelvis har närvaroplikt eller genomförande av bestämda uppgifter angetts som krav för att få betyget godkänt.

5.2 Tillträde till utbildningarna

För behörighet till en konst- och kulturutbildning krävs enligt KKVf att de sökande genomgått gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning. Utbildningsanordnaren kan även behörighetsförklara en sökande som bedöms kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Anordnaren får ställa krav på särskilda förkunskaper. Som exempel gäller godkända arbetsprover som särskilt förkunskapskrav i flera utbildningar.

Myndigheten har funnit att behörighetsprövningen av sökande brustit i fem utbildningar. Exempelvis har sökande inte behövt styrka sin behörighet genom dokumentation.

Det har även förekommit andra behörighetskrav än de som angivits i utbildningsplanen.

I en utbildning skiljde sig urvalsprocessen från hur den beskrevs i utbildningsplanen.

Det är viktigt att behörighetsprövningen dokumenteras på ett sådant sätt att det tydligt framgår på vilka grunder en sökande blivit behörig. Urvalet ska också dokumenteras, så att det framgår hur de sökande bedömts utifrån de urvalsgrunder som tillämpats och hur de slutligen rangordnats.

5.3 Styrelsens eller ledningsgruppen uppdrag

För varje utbildning ska det finnas en styrelse eller ledningsgrupp som ska:

- se till att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna,
- anta sökande,
- utfärda utbildningsbevis,
- ansvara för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs och
- ansvara för att utbildningen utvecklas.

Myndigheten har funnit brister i fyra utbildningar. Det har till exempel förekommit att styrelsen eller ledningsgruppen inte fattat beslut om antagning eller att sådana beslut delegerats. I en utbildning har vissa beslut tagits av en styrelse och vissa av en ledningsgrupp.

Styrelsen eller ledningsgruppen ska fatta beslut om antagning innan sökande erbjuds plats i en utbildning. Det går inte att delegera beslut som ska fattas av styrelsen eller ledningsgruppen till exempelvis rektor. I utbildningsplanen anges om det finns en styrelse eller ledningsgrupp för en utbildning.

5.4 Undervisning

Under detta område sorterar bland annat uppföljning av att en utbildning innehåller den mängd lärar- eller handledarledd verksamhet som angetts i utbildningsplanen. Här har myndigheten funnit brister i fyra utbildningar. I vissa fall har utbildningsanordnarnas syn på vad som kan räknas som lärar- eller handledarledd verksamhet skiljt sig från myndighetens.

Det är viktigt att omfattningen av den lärar- eller handledarledda verksamheten är bestämd, så att de studerande vet vad de kan förvänta sig.

5.5 Studerandeavgifter

Myndigheten har funnit brister i två utbildningar när det gäller den tillåtna storleken på studerandeavgiften. I det ena ärendet har de studerande fått betala en för hög avgift och i det andra har anordnaren tagit ut en obligatorisk avgift för lunch.

5.6 Betyg eller intyg

Om betyg inte ska sättas på en kurs ska, enligt KKVF, ett intyg istället utfärdas där den studerandes kunskaper dokumenteras. Om den studerande vill, ska intyg istället för betyg utfärdas även på kurser som normalt betygsätts.

Myndigheten har lämnat kritik i ett ärende där utbildningsanordnaren betygsatte en kurs trots att intyg skulle ges enligt utbildningsplanen.

5.7 Tillsynsområden utan brister

I de inledande tillsynerna har myndigheten granskat följande områden utan att finna några brister:

- användning av statsbidraget
- organisation och daglig ledning, och
- studerandeinflytande.

6 Vad tycker utbildningsanordnarna om inledande tillsyn?

I en enkät om tillsynens genomförande svarade 33 av 43 utbildningsanordnare, vilket motsvarar 77 procent. I tabell 1 sammanställs enkäten.

	Inte alls		3	4	5	Helt	Övrigt
	1	2				6	
Har syftet med tillsynen varit tydligt?	0	0	3	9	21	67	
Har instruktionen inför tillsynen varit lätt att förstå?	0	3	12	9	42	33	
Är du nöjd med det bemötande du fått av myndighetens utredare i samband med tillsynen?	0	3	0	12	30	55	
Tycker du att du har fått möjlighet att bemöta de synpunkter som kommit fram vid tillsynen?	0	6	6	9	21	52	6 % svarar att de ej fått synpunkter
Om ni fått kritik i tillsynsbeslutet, i vilken utsträckning håller ni med om kritiken?	6	6	3	18	21	24	21% svarar att de ej fått kritik
	Nej		Till viss del	Ja			
Tycker du att tillsynen bidrar till att göra utbildningen bättre?	15	36	48				

Tabell 1: Sammanställning av enkät till utbildningsanordnarna om inledande tillsyn. Skala 1–6, där 1 betyder att man inte alls håller med. Svar i procent (%).

Det fanns även möjlighet att lämna fritextsvar på frågan om man höll med om eventuell kritik i tillsynsbeslutet. Ett tiotal svar lämnades. Flera anordnare menade att tillsyn är positivt och hjälper dem att göra rätt. Några svarade att tillsynen genomfördes lite väl tidigt i utbildningen. Ytterligare några uttryckte att tillsynen mest var av administrativ karaktär utan direkt anknytning till utbildningarnas kvalitet.

Utbildningsanordnarna fick även frågan om det fanns något som kunde göra tillsynen bättre. Här kunde endast fritextsvar lämnas. Ett 20-tal svar lämnades. Flera utbildningsanordnare skrev att det vore bättre med besök än telefonintervjuer och att kontakterna med myndigheten sammantaget tar mycket tid. Enstaka utbildningsanordnare tog upp att föreskriften om kursplaner kom i ett sent skede och att myndigheten använder ett byråkratiskt språk. Någon utbildningsanordnare såg det som oklart varför brister som åtgärdats ändå ledde till kritik i myndighetens beslut. Ytterligare en synpunkt var att regelverket inte rimmar väl med konstens värden.

7 Myndighetens reflektioner på synpunkterna

Myndigheten konstaterar att utbildningsanordnarna överlag är nöjda med genomförandet av den inledande tillsynen, men här följer några reflektioner kring de specifika synpunkter som lämnats.

7.1 Föreskriften om kursplaner i ett sent skede

Förordningen för konst- och kulturutbildningarna kompletterades i juni 2015 med en föreskrift om kursplaner. Utbildningsanordnarna hade begränsad tid att anpassa kursplanerna enligt kraven i föreskriften inför höstterminen 2015. Myndigheten utgår vid tillsyn från hela regelverket och därmed granskades även hur föreskriften tillämpats.

7.2 Hellre besök än telefonkontakt

De inledande tillsynerna genomfördes nästan uteslutande genom telefonintervjuer. Myndigheten är sedan tidigare medveten om att många utbildningsanordnare hellre ser att granskningarna görs med besök. Tillsynerna genomförs i huvudsak per telefon då detta kräver mindre personella resurser än besök på plats. Detta möjliggör att fler utbildningar får tillsyn. Samtidigt ser även myndigheten flera fördelar med besök på plats, som att det kan göra det lättare att bygga företroendefulla relationer.

7.3 Tillsyn i ett tidigt skede

I syfte att "saker och ting ska bli rätt från början" genomförs inledande tillsyn i ett tidigt skede i en ny utbildning. Anordnarna fick som tidigast skicka in underlag till myndigheten tre veckor efter att utbildningarna startade. De allra flesta utbildningar startade under senare delen av augusti 2015. De flesta tillsynssamtal genomfördes i oktober 2015. En tidig tillsyn begränsar vad som är möjligt att granska. Exempelvis har kurser inte avslutats och de studerande har endast en begränsad erfarenhet av utbildningen. För att nå syftet med de inledande tillsynerna krävs dock en tidig tillsyn och myndigheten gör bedömningen att granskningen har en tillräcklig omfattning för att med säkerhet kontrollera både organisation och infrastruktur.

7.4 Administrativt fokus vid granskning

De inledande tillsynerna baseras till stor del på granskning av dokumentation och myndigheten gör en bedömning om kraven i regelverket uppfylls eller inte. Det är förståeligt att de kan uppfattas vara av mestadels administrativ karaktär. De studerandes rättssäkerhet och korrekt användning av statens medel är i fokus. Tillsynen säger inget

direkt om utbildningarnas kvalitet. Myndighetens tes är dock att en utbildning som uppfyller kraven i regelverket har goda förutsättningar för att uppnå god kvalitet

7.5 Regelverket hämmar utbildningarna

Myndighetens syn är att regelverket ger stadga för utbildningsformen. Vilket är något som bör bidra till förutsättningarna för att utbildningarna ska uppfylla de syften som gäller för utbildningsformen. Det innebär samtidigt ökande krav på anordnarna jämfört med vad som gällde för de kompletterande utbildningarna. Det är inte upp till myndigheten att bedöma om detta rimmar med konstens värde eller inte.

7.6 Tidskrävande myndighetskontakter

Inledande tillsyn innebär att utbildningsanordnaren behöver sammanställa underlag för granskningen och avsätta tid för intervjuer. Om myndigheten finner brister krävs ytterligare arbete med åtgärder. Under 2014 fick utbildningsanordnarna ägna mycket arbete åt ansökan om överföring från kompletterande utbildningar till konst- och kulturutbildningar. Dessutom gäller nya rutiner för inrapporteringar om bland annat studerande och deras prestationer. Till detta kommer även andra kontakter med myndigheten som enkäter och studiebesök. Sammantaget kan kontakterna med myndigheten ta mycket av utbildningsanordnarnas tid i anspråk, varav en stor del är en följd av ett mer omfattande regelverk.

Vissa anordnare har stora organisationer och driver i flera fall även andra utbildningar, exempelvis yrkeshögskoleutbildningar. Andra anordnare är små med någon eller några utbildningar och begränsade administrativa resurser. De organisatoriska förutsättningarna skiljer sig därmed mellan anordnarna och med det också hur pass krävande kontakterna med myndigheten kan uppfattas. Detta är dock inget som myndigheten har möjlighet att ta hänsyn till gällande de krav som ställs på anordnarna. Det som myndigheten främst kan arbeta med för att underlätta är olika former av stöd och smidiga administrativa processer.

7.7 Varför kritik trots åtgärd?

Det händer att brister som framkommer vid tillsyn hinner åtgärdas av en utbildningsanordnare innan myndigheten fattat beslut i ärendet. Oavsett om åtgärder vidtagits eller inte så ska dock eventuella brister framgå av beslutet. Myndigheten noterar dock i beslutet om bristerna är åtgärdade.

7.8 Byråkratiskt språk

Myndigheten behöver kontinuerligt arbeta med sitt språkbruk för att leva upp till språklagens (2009:300) krav om att det ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

8 Myndighetens övergripande reflektioner

Konst- och kulturutbildningarna är mer strikt reglerade än de föregående kompletterande utbildningarna. Regelverket bör kunna bidra till att ge en stadga till utbildningsformen som i sin tur främjar dess utveckling.

8.1 Färre brister än väntat

Övergången till en ny utbildningsform innebär en hel del nyheter för utbildningsanordnarna, till exempel:

- nya krav på kursplanerna,
- ny tillträdesprocess, och

- nya uppgifter för styrelsen eller ledningsgruppen.

Myndigheten har funnit brister i 34 av 45 granskade utbildningar. Huvuddelen av bristerna rör utformningen av kursplanerna. Utifrån att konst- och kulturutbildningar är en ny utbildningsform är antalet brister möjligen färre än vad som kunnat förväntas. Myndigheten kan konstatera att många utbildningsanordnare varit väl förberedda, antalet konstaterade brister till trots.

8.2 Väl förberedda utbildningsanordnare

Vissa utbildningsanordnare har dragit nytta av att de sedan tidigare även driver yrkeshögskoleutbildningar och därmed har erfarenhet av de krav som myndigheten ställer. Andra anordnare har arbetat med benchmarking, till exempel genom att systematiskt granska andra utbildningsorganisationers webbplatser.

I samband med överföringsprocessen till konst- och kulturutbildningar var anordnarna tvungna att arbeta med regelverket. Det krävde en hel del arbete men bidrog sannolikt till att anordnarna blev väl rustade för den nya utbildningsformen.

Myndigheten har arbetat med stöd till anordnarna genom informationsmaterial, en informationsdag och övriga kontakter. Förhoppningen är att detta också bidragit till utbildningsanordnarnas förberedelser.

8.3 God regelefterlevnad

Tillsynsverksamheten ska säkerställa att utbildningarna genomförs i enlighet med regelverket. Att finna en relativt begränsad mängd brister är ett tecken på att regelefterlevnaden är god. Ytterligare en indikator på detta är om de brister som upptäcks åtgärdas. Myndighetens bedömning är att så är fallet. Detta styrks av att myndigheten i 24 av 34 beslut där brister konstaterats inte begärt vidare återrapportering. Anordnarna har i dessa ärenden redan vidtagit tillräckliga åtgärder, eller på ett tillfredsställande sätt redogjort för planerade sådana. Resultatet från de inledande tillsynerna är en god indikator på att utbildningsanordnarna vill göra rätt och anstränger sig i detta arbete.

8.4 Täckningsgrad

Myndigheten har under hösten granskat cirka 40 procent av utbildningarna med planerad start under 2015. Varje anordnare har fått minst en utbildning granskad. Myndigheten bedömer att denna omfattning ger ett tillräckligt underlag för slutsatserna ovan. Hos en granskande verksamhet är det dock som regel alltid önskvärt med ytterligare resurser. Myndighetens erfarenhet är att en del utbildningar fungerar som "skolor i skolan" hos större anordnare. Fler tillsyner skulle i större utsträckning kunnat ta hänsyn till detta fenomen. Alternativt skulle mer resurser gett möjlighet för granskningar med besök, i linje med både anordnarnas och granskarnas önskemål.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se